

26.12.2024- 10 ROCZNICA ŚMIERCI STANISŁAWA BARAŃCZAKA

(1946-2014)

Krótką notatka o STANISŁAWIE BARAŃCZAKU

Stanisław Barańczak - poeta, krytyk literacki, eseista, a także autor przekładów. Urodził się 13 listopada 1946 r. w Poznaniu w rodzinie lekarzy. Jego rodzona siostra to pisarka Małgorzata Musierowicz, autorka cyklu powieści „Jeżycjada”.

Barańczak ukończył polonistykę na Uniwersytecie im. Mickiewicza w Poznaniu, gdzie pracował później jako wykładowca. W okresie studiów pełnił funkcję kierownika literackiego studenckiego teatru Ósmego Dnia. Zadebiutował w miesięczniku „Odra” w roku 1965 wierszem „Przyczyny zgonu”.

W 1968 r. ukazał się jego pierwszy tomik wierszy zatytułowany „Korekta twarzy”. Barańczak został uznany za jednego z czołowych poetów pokolenia tzw. Nowej Fali. Był autorem manifestu pokoleniowego pisarzy, którzy debiutowali po '68. („Nieufni i zadufani”). W swoich wierszach Barańczak kreował nową poetykę, zwaną później poetyką nowofalową, którą cechowały nieufność wobec języka propagandy, operowanie konkretami, zakorzenienie tekstu w realiach społecznych. Barańczak wraz z Ryszardem Krynickim należeli do grupy „Próby” stanowiącej „lingwistyczny odłam” pokolenia '68. Jako poeta-lingwista Barańczak przyznawał się do fascynacji wierszami Mirona Białoszewskiego oraz Tymona Karpowicza.

Potem ukazywały się takie tomiki wierszy Barańczaka jak „Jednym tchem” (1970), „Dziennik poranny” (1972), „Ja wiem, że to niesłuszne” (1977), „tryptyk z betonu, zmęczenia i śniegu” (1980).

Jako krytyk literacki Barańczak zasłynął cyklem "Książki najgorsze", w którym opisywał, często złośliwie, "grafomańską florę literacką PRL-u pompowanych ekstra przydziałami papieru i politycznym wsparciem ówczesnych decydentów", jak to określił po latach sam autor.

Poeta w czasach PRL zaangażował się w działalność demokratycznej opozycji. W 1976 był wśród współzałożycieli Komitetu Obrony Robotników (KOR), złożył również podpis pod tzw. „Listem 59” - proteście intelektualistów przeciwko poprawkom do Konstytucji PRL, które ograniczały suwerenność Polski. Z powodu działalności w opozycji od 1977 r. Barańczaka objął zakaz druku, tego roku został dyscyplinarnie zwolniony z pracy. W 1980 wskutek interwencji Solidarności Barańczak odzyskał swoje stanowisko na Uniwersytecie w Poznaniu.

W marcu 1981 roku Barańczak wyjechał do Stanów Zjednoczonych z wykładami o literaturze polskiej. Po wprowadzeniu stanu wojennego jego powrót do kraju okazał się niemożliwy. Pozostał w USA, gdzie na wydziale slawistyki Harvard University w Cambridge wykładał

literaturę polską. Początkowo jako associate professor w ramach trzyletniego kontraktu, a od 1984 jako full professor na stałym etacie. W 1982 r. otrzymał tytuł doktora honoris causa w Curry College w Milton (Massachusetts). W latach 90. ukazały się kolejne tomiki wierszy Barańczaka - „Podróż zimowa” (1994) i „Chirurgiczna precyzja” (1998) – tom, który przyniósł autorowi literacką nagrodę NIKE w 1999 roku.

Barańczak zajmował się przekładami od dawna – w 1974 r. ukazało się jego tłumaczenie wierszy Boba Dylana. Uważany jest za najwybitniejszego w drugiej połowie XX w. tłumacza na język polski. Ma na swoim koncie kilkanaście tomów „Biblioteczki Poetów Języka Angielskiego”: Thomas Campion, John Donne, Robert Herrick, George Herbert, Henry Vaughan, John Keats, Hopkins, Emily Dickinson, Thomas Hardy i innych. Wydał trzy grube antologie poezji anglosaskiej: religijnej, miłosnej i "niepoważnej" oraz amerykańską antologię "Od Whitmana do Dylana", jest też autorem serii przekładów dramatów Shaekpeare'a. Barańczak tłumaczył też wiersze poetów języka rosyjskiego m.in. Josifa Brodskiego.

Wśród wielu przekładów Barańczaka osobną, obszerną część stanowią tłumaczenia literatury pure nonsensu, czyli niedorzecznej, absurdalnej. To Barańczak przełożył na polski wiersze takich klasyków tego nurtu jak Edward Lear, Lewis Carrol czy Hilaire Bellock. Barańczakowskie zabawy i gry językowe zostały zebrane w tomie "Pegaz zdębiał", mającego wśród bibliofilów status książki kultowej." Poezja nonsensu zaspokaja elementarną ludzką potrzebę wzięcia odwetu na samym istnieniu" - przypominał poeta we wstępie.

Podsumowanie swoich doświadczeń translatorskich Barańczak zawarł w książce "Ocalone w tłumaczeniu".

Stanisław Barańczak zmarł 26 grudnia 2014 r. w Newtonville na przedmieściach Bostonu.

Źródło: <https://dzieje.pl/postacie/stanislaw-baranczak-1946-2014>

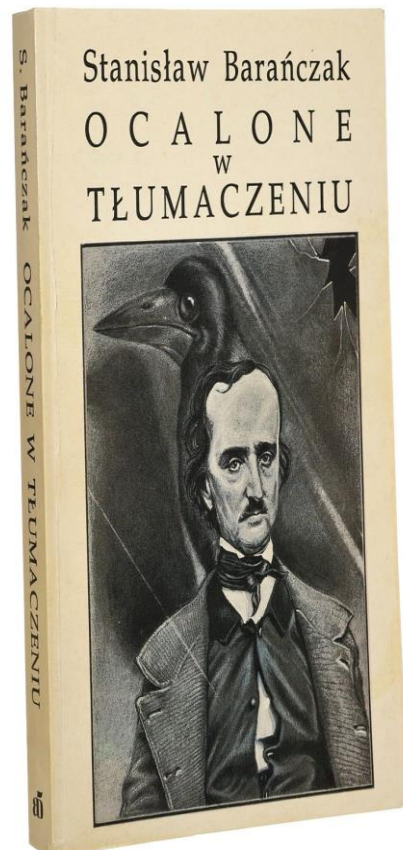
ZNANE UTWORY

Stanisław Barańczak
Podróż zimowa

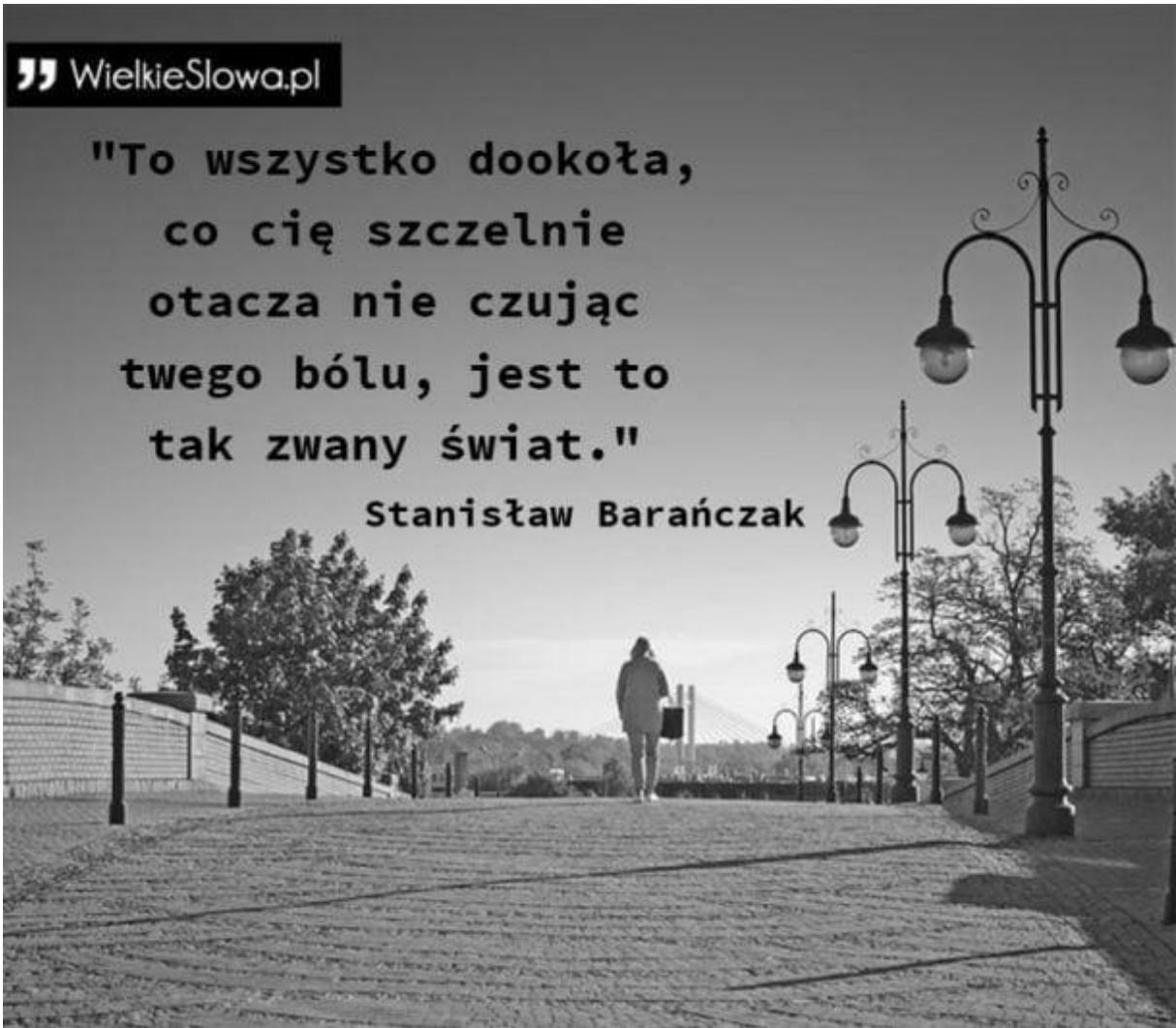
■ Wydawnictwo a5

” WielkieSlova.pl

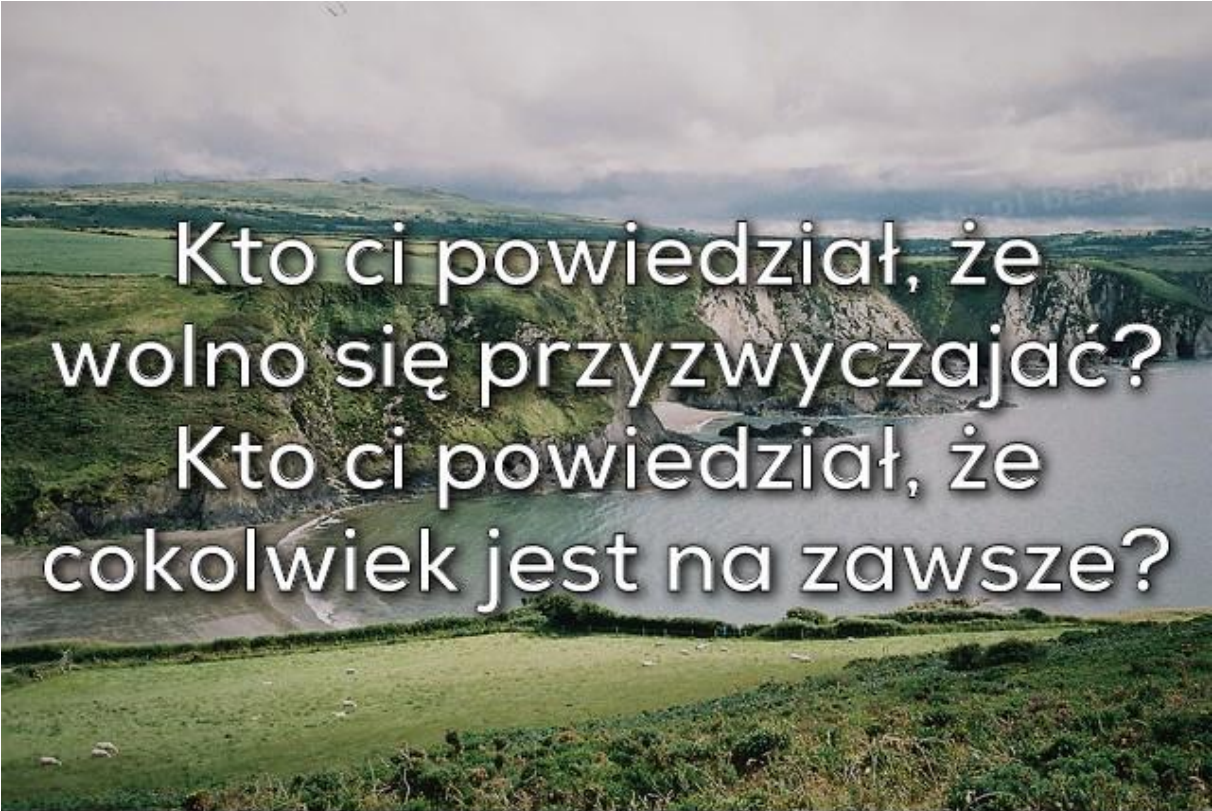
"To wszystko dookoła,
co cię szczelnie
otacza nie czując
twego bólu, jest to
tak zwany świat."

Stanisław Barańczak

cytat.pl

” Gdyby nadzieja była rzeczą konkretną i
rzeczywistą, gdyby można było ją dotknąć
palcami, przekręcić w dłoni, sprawdzić
jej kształt, zapach, wagę - co wtedy
poczynilibyśmy z tą nadzieją? “

Kto ci powiedział, że
wolno się przyzwyczajać?
Kto ci powiedział, że
cokolwiek jest na zawsze?

Besty★.pl

”

Powiedz, co u Ciebie
słychać, co można widzieć,
gdy się jest Tobą.

STANISŁAW BARAŃCZAK

”Widokówka z tego świata”

